

Spis treści

Słowo wstępne	11
<i>Zdzisław Lachowski – Redaktor Naczelny, Zastępca Szefa BBN</i>	

POLITYCZNO-STRATEGICZNE ASPEKTY BEZPIECZEŃSTWA

Potrzeba nowelizacji strategii bezpieczeństwa Unii Europejskiej	19
---	----

Stanisław Koziej

Europejska Strategia Bezpieczeństwa z 2003 r. nie odpowiada zadowalająco ani treścią, ani formą potrzebom reagowania na wyzwania i zagrożenia, wobec których stoi Unia Europejska i jej członkowie. Mimo działań podejmowanych od tamtego czasu, w tym zawarcia traktatu lizbońskiego, Unia nie była dotąd w stanie osiągnąć konsensu, który utworzyłby drogę do pełnej realizacji interesów i osiągania celów na tym polu. Kryzys finansowy zamiast mobilizować, utrudnia posunięcia członków UE także w tym zakresie. Stąd postulat bardziej energicznych wysiłków prowadzących do znowelizowanej strategii bezpieczeństwa; na początek – kompleksowego przeglądu stanu rzeczy w tym obszarze.

Duopol 2020? Stan relacji amerykańsko-chińskich i perspektywy ich rozwoju	41
---	----

Przemysław Pacuła

Chiny stają się najważniejszym rywalem Stanów Zjednoczonych w walce o pozycję w świecie. Ich działania kolidują z interesami USA, stanowiąc coraz większe wyzwanie dla Waszyngtonu. Jednocześnie zależności ekonomiczne między Stanami Zjednoczonymi a Chinami oraz obecność Pekinu w Radzie Bezpieczeństwa ONZ skazują oba państwa na współpracę. Stąd też wszelkie kwestie sporne powodują jedynie czasowe turbulencje na linii Waszyngton–Pekin, a w interesie obu stron leży dążenie do utrzymania *status quo*. Wzrost potęgi Chin odciąga uwagę USA m.in. od Europy. Jednocześnie, coraz wyraźniejsza obecność Państwa Środka w Europie może oznaczać dla krajów Unii stopniowe uzależnianie od azjatyckiego mocarstwa.

Biała Księga Obronności Chin – pokojowe deklaracje i realia	55
---	----

Anita Krzyżanowska

W ostatnich latach Chiny prowadzą politykę odczytywaną przez obserwatorów jako ambicję uzyskania statusu mocarstwa światowego. Rosnąca gospodarcza potęga i wpływ na globalne procesy w świecie rodzą coraz częściej pytanie o aspiracje tego państwa w aspekcie militarnym. Interesujące jest ukazanie na tle ogólnych celów Państwa Środka głównych założeń dokumentu strategicznego Chin w zakresie polityki obronnej – Białej Księgi w dziedzinie obronności z 2010 r., a szczególnie jej adekwatności do rzeczywistych lub domniemyanych intencji Pekinu.

LEGISLACJA W OBSZARZE BEZPIECZEŃSTWA**Prezydent RP jako gwarant ciągłości władzy państwowej** 77*Janusz Tomaszewski*

Rola gwaranta ciągłości władzy państwowej jest jedną z najważniejszych funkcji prezydenta RP. W ramach jej pełnienia głowa państwa zarządza wybory do Sejmu i Senatu oraz powołuje i przyjmuje dymisję Rady Ministrów. Prezydent w wyjątkowych okolicznościach może decydować o stanie wojny, jak również dysponuje istotnymi kompetencjami w zakresie stanów nadzwyczajnych, ze szczególnym uwzględnieniem stanu wojennego i wyjątkowego. W określonych warunkach dysponuje uprawnieniem do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy. Znaczenie urzędu prezydenta jako gwaranta ciągłości władzy państwowej podkreśla fakt, że w konstytucji RP szczegółowo opisano procedurę zastępstwa głowy państwa.

Prawnoustrojowa pozycja ministra obrony narodowej w systemie organów administracji rządowej 95*Jarosław Padzik*

W ukształtowanym postanowieniami konstytucji RP systemie kierowania administracją rządową pozycja ministra obrony narodowej określona została w sposób dalece zindywidualizowany. Już sama treść ustawy zasadniczej, ustanawiając obowiązkowe pośrednictwo ministra obrony narodowej w sprawowaniu przez prezydenta RP najwyższego zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi RP, wpisuje ten urząd w porządek konstytucyjny. Jednocześnie ustawa o działach administracji rządowej pozostawia w mocy przepisy ustawy o urzędzie ministra obrony narodowej. W ten sposób minister obrony narodowej, jako jedyny spośród ministrów kierujących działami administracji rządowej, posiada indywidualnie określony status, niezbędny do efektywnego wykonywania zadań w dziedzinie bezpieczeństwa państwa, nałożonych na Rzeczpospolitą Polską postanowieniami jej konstytucji.

Pozycja szefów służb w sferze bezpieczeństwa pozamilitarnego 105*Lucjan Bełza*

Analiza przepisów prawnych regulujących działalność służb porządku publicznego oraz służb specjalnych w Polsce dowodzi braku spójnych systemowych rozwiązań w istotnych aspektach ich funkcjonowania, takich jak m.in. zakres kompetencyjny, organizacja pracy czy ścieżka awansowa. Ponieważ od sprawności służb zależy w dużej mierze skuteczność, z jaką realizowane są podstawowe obowiązki administracji publicznej, opisywana sytuacja wymaga modyfikacji rozwiązań organizacyjnych, tak aby umożliwiły optymalną efektywność państwa zarówno w działaniach prewencyjnych, jak i w konfrontacji z występującymi zagrożeniami.

POZAMILITARNE ASPEKTY BEZPIECZEŃSTWA

Polityka migracyjna państw europejskich a wyzwania migracyjne dla Polski 127

Ewa Mazur-Cieślak

Na świecie żyje około 214 mln migrantów, którzy stanowią 3 proc. populacji kuli ziemskiej. Nieco ponad 37 proc. światowych migracji odbywa się z kraju rozwijającego się do rozwiniętego, pozostałe migracje dotyczą zmiany miejsca zamieszkania między krajami o podobnym poziomie rozwoju. Legalni i nielegalni imigranci poszukujący lepszego życia w krajach o wyższym poziomie rozwoju jako cel swej migracji najczęściej wybierają USA, a zaraz po nich Europę, którą postrzegają jako kontynent dobrobytu i pokoju. Państwa traktowane przez imigrantów jako docelowe stosują rozmaite polityki imigracyjne: od bardzo dużej otwartości, czego przykładem są kraje skandynawskie, Francja, Niemcy, Wielka Brytania i Irlandia, a do niedawna również Włochy i Grecja, po politykę „zamkniętych drzwi”, typową dla względnie restrykcyjnego ustawodawstwa imigracyjnego nowych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Realizacja ustawy o Karcie Polaka w latach 2008-2011 149 – sukces czy porażka?

Michał Wołłejko

Ponad trzy lata temu weszły w życie przepisy ustawy o Karcie Polaka, mającej w zamyśle ustawodawcy pomóc Polakom zamieszkałym na obszarze byłego ZSRR zachować związki z dziedzictwem narodowym i umożliwić potwierdzenie przynależności do narodu polskiego. Czas, jaki minął od momentu wejścia w życie ustawy, skłania do analizy tego, jak jej przepisy są realizowane i w jakim stanie znajduje się polska diaspora na Wschodzie. Ocena skuteczności funkcjonowania przepisów tego aktu prawnego nasuwa wreszcie pytanie, czy i w jakim stopniu należy podjąć prace nad nowelizacją ustawy, aby rzesze Polaków na Wschodzie mogły w pełni z niej korzystać.

Technologie i techniki satelitarne: szansa rozwoju dla Polski 159

Czesław Juźwik

Obserwując problemy, jakie napotyka rozwój sektora kosmicznego w Polsce, można odnieść wrażenie, że świadomość znaczenia wykorzystania przestrzeni kosmicznej jako czynnika stymulującego postęp cywilizacyjny, jest wśród polskich decydentów ograniczona. Tymczasem na świecie trwa niezwykle dynamiczny rozwój rynku produktów i usług satelitarnych, którego obroty sięgają setek miliardów euro. Efektywne wykorzystanie polskiego potencjału naukowo-badawczego i przemysłowego w dziedzinie technologii i technik satelitarnych wymaga zintegrowanego podejścia zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i w ramach Unii Europejskiej. Potrzebne są strategia, adekwatny budżet i skuteczna koordynacja działań.

Współpraca państw Europy Środkowo-Wschodniej w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego 175

Kamil Sobczyk

Potrzeba współpracy energetycznej państw Europy Środkowo-Wschodniej mogłaby wydawać się oczywista. Nie była jednak taka, aż do wybuchu ukraińsko-rosyjskiego konfliktu gazowego w styczniu 2009 r. Kryzys ten stanowił punkt zwrotny w kooperacji krajów regionu. Jednym z jego skutków było stworzenie poczucia wspólnoty interesów wśród państw uzależnionych od rosyjskiego importu. Z tej zbieżności zaś zrodziły się zręby regionalnej współpracy mającej na celu zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego. Wątpliwe jest jednak, aby ten swoisty kooperacyjny *boom* utrzymał się długo w specyficznym środowisku środkowo-wschodniej Europy.

Biogramy autorów 195